

7. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2011). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 7/9 Mistectvo. Igri. Sport. Movoznavstvo. Hudozhnya literatura. Literaturoznavstvo. Geografiya. Istoriya. 2-ge vid., vipravl. i dopov.* Kyiv: Kn. palata Ukrayini.
8. *DSTU GOST 7.1:2006. Bibliografichnij zapis. Bibliografichnij opis. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.1—2003, IDT).* (2007). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.
9. *DSTU GOST 7.80:2007. Bibliografichnij zapis. Zagolovok. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.80—2000, IDT).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.
10. *DSTU GOST 7093:2009. Bibliografichnij zapis. Skorochennya sliv i slovopoluk, podanih inozemnimi yevropejskimi movami (GOST 7.11—2004, MOD).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.
11. *DSTU 3017:2015. Vidannya. Osnovni vidi. Termini ta viznachennya ponyat.* (2016). Kyiv: UkrNDNC.
12. Ustinnikova O. M., Klyushnichenko O. V. and M. J. Ahverdova. [uklad.]. (2019). *Vikoristannya Universalnoyi desyatkovoyi klasifikaciyi pri formuvanni strukturi bibliografichnih pokazhchikiv : instrukciya.* Vid. 2-ge, vipr. ta dopov. Kyiv: Kn. palata Ukrayini.
13. Senko P. M. and Ustinnikova O. M. [uklad.]. (2017). *Pidgotovka ta redaguvannya bibliografichnih posibnikiv u vidannyah : metod. rek.* Vid. 2-ge, bez zmin. Kyiv: Kn. Palata Ukrayini.
14. Verbicka L. V. and Ustinnikova O. M. [uklad.]. (2017). *Skladannya bibliografichnogo zapisu na knigi ta broshuri dlya katalogiv i kartotek : metod. rek.* 2-ge vid., vipr. Kyiv: Kn. palata Ukrayini.
15. *DSTU 6096:2009. Universalna desyatkova klasifikaciya. Struktura, pravila vedennya ta indeksuvannya (GOST 7.90—2007, MOD).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.

Надійшла до редакції 13 червня 2023 року

УДК 015:061.1](477):001.891]"2022/2023"(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2023.6(323).12-20

Ольга Васківська,
вчений секретар Книжкової палати України,
e-mail: ovaskivska@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8572-622X>

Аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2022—2023 роках

У статті проаналізовано результати прикладних наукових досліджень Книжкової палати України у II кв. 2023 р. за темою "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2022—2023 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів".

Результати дослідження, викладені у пропонованій статті, призначені для інформування суспільства про наукову діяльність Книжкової палати України в галузі видавничої справи та інформаційної діяльності.

Матеріал статті згруповано у форматі окремих розділів відповідно до структури щоквартальних інформаційних записок про виконання наукових робіт, які подаються в Держкомтелерадіо, у сфері управління якого перебуває Книжкова палата України. Послідовність розділів подано згідно з поквартальним Календарним планом виконання наукових робіт.

Ключові слова: адміністративні дані; неперіодичні видання; обов'язковий примірник; Універсальна десяткова класифікація; ISBN; ISMN; ISSN; бази даних

Постановка проблеми. У проведенні прикладних наукових досліджень Книжкова палата України керується положеннями законів України "Про видавничу справу" [1, ст. 27], "Про обов'язковий примірник документів" [2], "Про медіа" [3]; постанов Кабінету Міністрів України "Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації" [4], "Про приєднання до Статуту Міжнародного центру реєстрації серіальних видань (Міжнародного центру ISSN)" [5], державною програмою КПКВК 3802020 "Наукова і науково-технічна діяльність у сфері засобів масової інформа-

ції, книговидавничої справи та інформаційно-бібліографічної діяльності".

Для досягнення результатів наукової роботи було забезпечено збирання, зведення, групування адміністративних даних щодо випуску видавничої продукції у 2022—2023 рр. за основними якісними та кількісними показниками; здійснено комплексний аналіз книжкових видань за тематичним спрямуванням, цільовим призначенням, мовами, тиражними групами, видавцями; проведено дослідження стану функціонування системи обов'язкового примірника документів і систем Міжнародної стандартної нумерації видань ISBN, ISMN, ISSN; моніторинг матеріалів медіа, аналіз

їхньої інформаційної насиченості щодо виявлення потенційних загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, впливу матеріалів медіа на формування іміджу України у світі, висвітлення питання євроатлантичної інтеграції України; досліджено основні тенденції та особливості розвитку індустрії книги в Україні та у провідних країнах світу; суспільство забезпечено актуалізованою версією Універсальної десятикової класифікації (УДК) українською мовою, що сприяє опануванню користувачами термінології УДК і спрощенню пошуку в міжнародних бібліографічних базах даних; підготовлено та видано довідники "Календар знаменних і пам'ятних дат", "Друк України (2022)", низку довідкових та інформаційних матеріалів.

Результати зазначених прикладних наукових досліджень потребують ґрунтовнішого висвітлення для інформування суспільства щодо діяльності Книжкової палати України.

Аналіз досліджень і публікацій. Джерельним підґрунтям статті слугували нормативно-правові акти [1—5] та публікації співробітників Книжкової палати України, надруковані в журналі "Вісник Книжкової палати" [6; 7].

Мета статті — оприлюднення результатів прикладних наукових досліджень Книжкової

палати України, виконаних у II кв. 2023 р. за темою "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2022—2023 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів".

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо докладніше результати наукової діяльності Книжкової палати України у II кв. 2023 р. за визначеною темою.

1. Аналіз зведених адміністративних даних випуску неперіодичних видань України у 2022 р.

У 2022 р. у Книжкову палату України надійшла й зареєстрована 9691 назва книг і брошур загальним тиражем 11 704,2 тис. пр., що менше порівняно з даними 2021 р.: за назвами — на 54,1%, за тиражами — на 73,8%. Образотворчих видань випущено 858 друк. од. тиражем 2406,3 тис. пр., що у порівнянні з 2021 р. менше за назвами на 58,5% і на 51,7% — за тиражами. Картографічних видань у 2022 р. випущено 65 друк. од. тиражем 60,6 тис. пр., порівняно з 2021 р. за назвами їхня кількість зменшилася на 40 друк. од. (38,1%), а тиражі — на 76,1 тис. пр. (55,7%). Нотних видань надійшло 111 друк. од. тиражем 25,4 тис. пр., порівняно з даними 2021 р. кількість назв зменшилася на 83 друк. од. (42,7%), тиражі — на 12,4 тис. пр. (32,8%).

Таблиця 1

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2021 р.		2022 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2021 р.	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2021 р.
Книги та брошури	21 095	44 753,6	9 691	45,9	11 704,2	26,2
Автореферати дисертацій	4 681	479,9	—	—	—	—
Образотворчі видання	2 065	4 979,6	858	41,5	2 406,3	48,3
Картографічні видання	105	136,7	65	61,9	60,6	44,3
Нотні видання	194	37,8	111	57,2	25,4	67,2

1.1. Оперативні дані випуску книг і брошур станом на II кв. 2023 р.

Станом на 22 червня 2023 р. у Книжкову палату України надійшло 6044 друк. од., тиражем 7296,8 тис. пр., у тому числі книг і брошур — 5404 назви тиражем 5083,6 тис. пр., що становить (у порівнянні з аналогічними даними минулого року) за назвами більше на 172,8%, за тиражами — на 410,7%. Книг і брошур українською мовою надійшло 4469 друк. од. тиражем 4679,9 тис. пр., що становить 82,7% загальної кількості назв і 92,1% загального тиражу, порівняно з аналогічними

даними минулого року кількість назв зросла на 2802 друк. од. (168,1%), тиражі — на 3841 тис. пр. (457,9%). Російською надруковано 321 друк. од. тиражем 136 тис. пр., що становить 5,9% загальної кількості назв і 2,7% загального тиражу, порівняно з аналогічними даними минулого року кількість назв збільшилася на 153 друк. од. (91,1%), тиражі — на 29,6 тис. пр. (27,8%). Без зазначення тиражу у вихідних даних надійшло 929 друк. од., що становить 17,2% загальної кількості назв. Видань минулих років видання надійшло 3348 примірників, або 62% загальної кількості назв.

2. Аналіз стану функціонування системи обов'язкового примірника видань України

2.1. Узагальнені дані про стан доставляння обов'язкових примірників видань України

Упродовж I півріччя 2023 р. здійснено державну бібліографічну реєстрацію ОП 13 530 друк. од. неперіодичних, періодичних і продовжуваних видань, а саме: 6011 друк. од. текстових (книжкових), нотних, образотворчих, картографічних; 5907 — газет; 1612 — періодичних (крім газет) і продовжуваних видань. Отже, кількість ОП всіх видань, що пройшли державну бібліографічну реєстрацію в I півріччі 2023 р., становить 171,7% до відповідного періоду 2022 р. (13 530 у I півріччі 2023 р. та 7879 у I півріччі 2022 р.).

Рівень доставляння ОП основних видів неперіодичних видань у порівнянні з I півріччям 2022 р. збільшився та становить 266,3% (6011 друк. од. у I півріччі 2023 р. та 2257 друк. од. у I півріччі 2022 р.), також зросла й кількість доставлених ОП періодичних і продовжуваних видань: ОП

газет — на 135,5% (5907 друк. од. (582 назви) у I півріччі 2023 р. та 4358 друк. од. (659 назв) у I півріччі 2022 р.); ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань — 127,5% (1612 друк. од. (705 назв) у I півріччі 2023 р. і 1264 друк. од. (706 назв) у I півріччі 2022 р.).

Обов'язкові примірники неперіодичних видань

Загальна кількість ОП основних видів неперіодичних видань, доставлених у Книжкову палату України в I півріччі 2023 р., збільшилася та становить до відповідного періоду 2022 р. 266,3% (6011 друк. од. у I півріччі 2023 р. та 2257 друк. од. у I півріччі 2022 р.). Зокрема, доставлено книг і брошур на 3296 друк. од. більше (відповідно 5371 і 2075); образотворчих — на 432 (567 і 135); нотних — на 19 (43 і 24); картографічних — на 7 (30 і 23). Проведені аналітичні дослідження дали змогу відстежити стан доставляння ОП основних видів неперіодичних видань у I півріччі 2023 р. і порівняти його з відповідним періодом минулого року (табл. 2).

Таблиця 2

**Стан доставляння ОП основних видів неперіодичних видань:
I півріччя 2022 — I півріччя 2023 рр.**

Види видань	2022 р. (I півріччя)	2023 р. (I півріччя)	
	Кількість видань, друк. од.	Кількість видань, друк. од.	У % до 2022 р.
Усього, у т. ч.	2 257	6 011	266,3
Книги і брошури	2 075	5 371	259,0
Автореферати дисертацій	—	—	—
Нотні	24	43	179,2
Образотворчі	135	567	420,0
Картографічні	23	30	130,4

Аналіз стану доставляння ОП у I півріччі 2023 р. виявив, що серед видавництв і видавничих організацій України державної форми власності, найбільшу кількість ОП видань доставлено: видавництвом "Право", м. Харків — 172 друк. од.; Національним університетом "Запорізька політехніка" — 44; Київським університетом імені Бориса Грінченка — 37; Національним університетом "Львівська політехніка" — 23.

Видавцями України інших форм власності найбільше ОП доставлено: ТОВ "Видавництво "Віват", м. Харків — 284 друк. од.; ТОВ "Видавництво Старого Лева", м. Львів — 206; ДП "Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", м. Харків — 180; ТОВ "Видавнича група "КМ-Букс", м. Київ — 145; ТОВ "Видавництво "Фоліо", м. Харків — 113; ТОВ "Видавництво "Ліра-К", м. Київ — 103; ТОВ "Видавничий дім "Гельветика", м. Херсон — 95; ПП "Юнісофт", м. Харків — 67.

Обов'язкові примірники періодичних і продовжуваних видань

Упродовж зазначеного періоду Книжковою палатою України здійснено державну бібліографічну реєстрацію 5907 друк. од. (582 назви, із них 3 нових) ОП газет, 1612 — періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (705 назв, із них 49 нових), загалом — 7519 друк. од., що становить 133,7% до відповідного періоду 2022 р. (7519 у I півріччі 2023 р. і 5622 у I півріччі 2022 р.).

Аналіз ОП газет засвідчує, що у I півріччі 2023 р. спостерігалось збільшення кількості ОП газет на 1549 друк. од., що становить 135,5% до відповідного періоду 2022 р. (5907 друк. од. (582 назви) у I півріччі 2023 р. і 4358 друк. од. (659 назв) у I півріччі 2022 р.).

Найбільша кількість ОП газет надійшла з м. Києва — 140 назв; Вінницької області — 40; Одеської — 41.

Результати аналізу документного потоку ОП газет за областями свідчать, що у I півріччі 2023 р. у Книжкову палату України не доставлено 540 ОП газет за назвами, які видані у 2022 р. і продовжують виходити й надалі.

У I півріччі 2023 р. опрацьовано 1612 друк. од. ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (705 назв, з яких 49 нових).

Аналіз ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань виявив, що у I півріччі 2023 р. порівняно з відповідним періодом 2022 р. спостерігалось збільшення кількості доставлених ОП цих видань на 348 друк. од., що становить 127,5% (1612 друк. од. (705 назв) і 1264 друк. од. (706 назв). У відсотковому відношенні кількість ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за назвами, доставлених у 2023 р., у порівнянні з 2022 р. становить 99,9% (706 і 705 відповідно).

Дослідження документного потоку ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за областями свідчить, що у I півріччі 2023 р. у Книжкову палату України не доставлено 419 назв ОП видань, що виходили у 2022 р. та продовжують випускатися надалі. Такі порушення допущено редакціями: м. Києва — 201 назва; Харківської області — 49; Львівської — 28; Одеської — 23; Дніпропетровської — 18; Волинської — 15; Запорізької — 12; Херсонської — 12; Київської — 8; Полтавської — 8; Хмельницької — 7; Рівненської — 5; Закарпатської — 4; Луганської — 4; Донецької — 3; Житомирської — 3; Івано-Франківської — 3; Миколаївської — 3; Сумської — 3; Чернігівської — 3; Кіровоградської — 2; Тернопільської — 2; Черкаської — 2; Вінницької — 1.

2.2. Контроль за доставлянням обов'язкових примірників видань

Упродовж I півріччя 2023 р. отримано звіти про випуск книжкової продукції за I квартал від 396 суб'єктів видавничої справи України:

— видавництв і видавничих організацій державної форми власності — 80;

— видавництв і видавничих організацій інших форм власності — 316.

Результати опрацювання звітів за формою 1-В (книги) (квартальна) свідчать, що 142 суб'єкти видавничої справи України не здійснювали випуск книжкової продукції у звітному періоді.

Серед видавництв і видавничих організацій України державної форми власності 12 надали звітність невчасно. Із запізненням надіслали звіти 69 суб'єктів видавничої справи України інших форм власності. З вимогою щодо своєчасного надсилання звітів про випуск книжкової про-

дукції та доставляння ОП й ліквідації заборгованості (33 звіти, 569 назв ОП видань) у I півріччі 2023 р. суб'єктам видавничої справи України було направлено 2 офіційні та 14 електронних листів. Як підсумок проведеної роботи — 7 суб'єктів видавничої справи надіслали 33 звіти за формою 1-В (книги) та 4 доставили ОП 89 видань.

Упродовж звітнього періоду від 2016 редакцій друкованих медіа України, інших установ, фізичних осіб-підприємців, зареєстрованих у БД "Друковані медіа України" (2021—2023 рр.), отримано звіти за формою № 1-В (ЗМІ) (піврічна) про випуск продукції друкованих медіа за II півріччя 2022 р. лише від 160, що становить 7,9%, із них:

— редакції друкованих медіа — 18;

— фізичні особи-підприємці — 13;

— інші установи — 129.

Результати опрацювання звітів за формою 1-В (ЗМІ) (піврічна) свідчать, що лише 113 суб'єктів діяльності друкованих медіа зі 160 надіслали звіти за II півріччя 2022 р. вчасно.

Усього з 457 назв друкованих медіа, зазначених у звітах, у Книжкову палату України доставлено ОП 311 назв цих видань, 133 — не доставлено, випуск 13 назв припинено.

За результатами аналізу звітів про випуск друкованих медіа у I півріччі 2023 р. суб'єктам діяльності цих видань було направлено 7 офіційних (рекомендованих) і 3 електронних листи щодо ненадсилання звітів та недоставляння ОП видань. У підсумку проведеної роботи 2 суб'єкти діяльності друкованих медіа надіслали 2 звіти та 1 суб'єкт доставив ОП 1 видання.

Упродовж звітнього періоду 51 видавець книжкової продукції та 4 суб'єкти діяльності друкованих медіа отримали консультації від фахівців Книжкової палати України з питань дотримання вимог нормативних документів і законодавчих актів щодо доставляння ОП видань і надання звітів.

2.3. Актуалізація бази даних "Друковані медіа України" (2021—2023 рр.) відомостями за I півріччя 2023 р.

База даних "Друковані медіа України" (2021—2023 рр.) у I півріччі 2023 р. налічувала 1564 назви газет, 2075 назв періодичних (крім газет) і продовжуваних видань.

За I півріччя 2023 р. із бази даних 2022 р. вилучено 256 назв газет і 538 назв періодичних (крім газет) і продовжуваних видань 2020 р. випуску, що не доставлялися в Книжкову палату України впродовж 2021—2022 рр.

У I півріччі 2023 р. базу даних "Друковані медіа України" (2021—2023 рр.) поповнено 3 назвами нових газет та 49 назвами нових періодич-

них (крім газет) і продовжуваних видань; 3 назвами відновлених газет і 42 назвами періодичних (крім газет) і продовжуваних видань попередніх років випуску.

3. *Моніторинг ЗМІ та актуалізація бази даних українських і зарубіжних джерел масової інформації за II кв. 2023 р.*

Упродовж аналізованого періоду проведено моніторинг матеріалів друкованих та електронних національних і зарубіжних інформаційних джерел, які активно поширюються в інформаційному просторі України. Серед головних — матеріали щодо повномасштабної війни Росії проти України, втягування Білорусі у війну, особ-

ливості євроатлантичної інтеграції України, стан і перспективи внутрішньополітичних та соціально-економічних аспектів діяльності влади й суспільства, питання інформаційної безпеки, а також висвітлення проблем книговидання в період війни в Україні.

Середня щотижнева щільність досліджуваних матеріалів становила 225 інформаційних одиниць. Основні мови джерел — англійська, німецька, українська, польська та російська. Розподіл матеріалів українських і зарубіжних медіа, що поширювалися в інформаційному просторі нашої держави, за містом і спрямованістю наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Розподіл матеріалів українських і зарубіжних ЗМІ за II кв. 2023 р.
(кількісний контент-аналіз)**

За змістом	Позитивні			Нейтральні			Негативні			Загалом		
	Західні	Російські	Українські	Західні	Російські	Українські	Західні	Російські	Українські	Західні	Російські	Українські
Матеріали ЗМІ												
Аспекти												
Зовнішня політика	112	48	200	149	112	126	242	302	227	503	389	553
Внутрішня політика	53	21	94	67	52	59	111	140	102	231	286	255
Соціальна політика	23	12	43	28	21	25	53	65	46	104	98	114
Інформаційна політика	32	14	54	40	28	32	64	83	60	136	125	146
Усього	220	95	391	284	213	242	470	590	430	974	898	1 063
	706			739			1 490			2 935		

Актуалізовано базу даних українських і зарубіжних джерел масової інформації, що спрощує проведення наукових досліджень, аналіз матеріалів, поширюваних в інформаційному просторі України, у разі потреби дає змогу проводити верифікацію матеріалів, використаних під час підготовки аналітичних звітів, звертатися до архіву для проведення порівняльного аналізу, розробляти прогнози, формувати наукові підходи до питань, які сприяють підтриманню національної безпеки держави в інформаційній сфері, максимальному наближенню матеріалів і наукових спостережень до зважених і об'єктивних висновків. Актуалізована база даних за II кв. 2023 р. налічує 185 статей.

4. *Моніторинг та аналіз використання ISBNs/ISMNs/ISSNs користувачами. Актуалізація бази даних користувачів систем ISBN, ISMN, ISSN в Україні*

Під час моніторингу проаналізовано стан використання суб'єктами видавничої справи (видав-

цям) ISBNs/ISMNs упродовж II кварталу поточного року. Матеріалом для аналізу слугували листи-заявки щодо одержання ISBNs/ISMNs, плани випуску видань, звіти про використані ISBNs/ISMNs, які надходили від видавництва і видавничих організацій України до відділу ISBN, документний потік обов'язкових примірників.

Станом на 26.06.2023 опрацьовано 175 листів-заявок; підготовлено 320 листів-відповідей щодо видачі ISBN та ISMN, а також супровідну документацію; присвоєно 24 нових і 29 повторних ідентифікаторів у системі ISBN; надано в користування: 183 ISBN за терміновим тарифом, 5401 — за звичайним; 19 ISMN — за звичайним тарифом; 56 ISSN — за звичайним тарифом, 4 ISSN — за терміновим; 25 заявок щодо одержання ISSN — на стадії опрацювання; надано 15 сертифікатів та актуалізовано 15 записів ISSN; проведено понад 1200 консультацій телефоном та через електронну пошту з питань отримання ISBN/ISMN/ISSN.

Станом на 26.06.2023 бази даних користувачів систем ISBN і ISMN містять відомості про 4676 суб'єктів видавничої справи, які здійснюють видавничу діяльність.

5. Розроблення електронного інформаційного масиву "Краєзнавчий каталог: методичні рекомендації щодо організації побудови та структури за УДК"

Краєзнавство як соціально значуща діяльність потребує насамперед відповідного бібліотечно-інформаційного забезпечення. Важливим напрямом краєзнавчої бібліографічної діяльності бібліотеки є формування та використання краєзнавчого довідково-бібліографічного апарату.

Краєзнавчий довідково-бібліографічний апарат (КДБА) — це сукупність традиційних та електронних довідкових і бібліографічних видань, каталогів і картотек, призначених для розкриття складу й змісту документів, пов'язаних із краєм змістом, походженням та авторською належністю. КДБА сприяє доведенню до користувачів краєзнавчої інформації, успішному виконанню завдань щодо бібліографічного обслуговування.

5.1. Електронний інформаційний масив відібраних та структурованих тематичних понять краєзнавчого каталогу

До розділу "908 Краєзнавство" належать видання, що комплексно висвітлюють історію, географію, етнографію, культуру, економіку окремої місцевості: країни, області, району, міста тощо. За допомогою складних індексів УДК, що комбінуються з індексами цього розділу, можна сформувати схему краєзнавчого каталогу, яка висвітлює документи про певну територію. Географічний визначник території формується на основі таблиці 1e "Загальні визначники місця". Також завдяки Допоміжним та Основній таблицям УДК можна побудувати індекси, які значно спрощуватимуть пошук за різними ознаками.

До каталогу відбирають видання, які мають наукову, історичну або практичну цінність. Документи повинні містити описи подій, фактів, явищ, пов'язаних із територією області, зумовлених її природними умовами, станом економіки й культури, історичним розвитком, і відповідати таким основним вимогам:

— надавати відомості про край (область), що мають суспільно-політичне, історичне або наукове значення;

— віддзеркалювати нові явища в житті області (політичному, суспільному, розвитку економіки, культури, науки);

— містити конкретні фактичні чи підсумкові статистичні дані.

До каталогу вносять:

— книги, цілком присвячені області;

— книги, частково присвячені області (глави, розділи або сторінки), якщо цей матеріал має цінність для вивчення області;

— статті зі збірників, періодичних і продовжуваних видань, передмови та інші матеріали, присвячені області цілком або частково;

— статті й матеріали краєзнавчого змісту з газет і журналів;

— рецензії на краєзнавчі видання;

— листівки, плакати;

— друківану графіку та картографічні матеріали;

— аудіальні й візуальні матеріали.

6. Моніторинг, розроблення та прийняття методичних рішень для актуальних і часто вживаних понять / тем, для яких відсутні прями індекси в таблицях УДК, внесення їх у зведений Алфавітно-предметний покажчик до таблиць УДК

У II кв. 2023 р. проведено моніторинг із подальшим розробленням і прийняттям методичних рішень для актуальних та часто вживаних понять і тем, зокрема воєнної тематики, а також подій, засобів, заходів тощо, пов'язаних із поточною ситуацією в Україні. Також було розпочато внесення готових методичних рішень у зведений Алфавітно-предметний покажчик до УДК.

Опрацювання цього пункту наукової діяльності складалося з кількох етапів:

— пошук актуальних тем і понять, для яких виявлено потребу ухвалення методичних рішень;

— обговорення та відбір запропонованих тем і понять, визначення їхньої актуальності й відповідності сучасним реаліям;

— побудова індексів УДК для обраних тем і понять;

— обговорення визначених індексів УДК й ухвалення прийнятих методичних рішень у межах відділу класифікаційних систем;

— подання прийнятих методичних рішень на розгляд і схвалення Вченою радою Книжкової палати України;

— упровадження прийнятих методичних рішень: внесення у зведений Алфавітно-предметний покажчик, розміщення на офіційному вебсайті Книжкової палати України, оприлюднення на семінарах / конференціях / майстер-класах з УДК, наукових статтях тощо.

Результатом наукової роботи за II кв. 2023 р. стали ухвалені методичні рішення у форматі готових індексів УДК для актуальних (як-от "Цифровізація", "Цифрова трансформація", "QR-код",

"Електронний підпис", "Діпфейк", "3D-принтер", "3D-друк", "Конкурентна розвідка" тощо) і часто вживаних понять і тем, для яких відсутні прямі індекси в таблицях УДК, доповнений та актуалізований новими поняттями зведений Алфавітно-предметний покажчик до таблиць УДК.

6.1. Упровадження національного еталона УДК українською мовою

Станом на 23.06.2023 опрацьовано 936 звернень від видавничих організацій щодо консультації з визначення шифру зберігання видання (індекс УДК, авторський знак для документа) відповідно до ДСТУ 4861:2007 "Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості".

Упродовж II кв. 2023 р. "Базу даних користувачів послуг" класифікаційної системи УДК поповнено 16 новими користувачами, з яких 6 — юридичні особи. Послуга надавалася як друкованим, так і електронним виданням.

Більшість звернень за географією були з Києва, а також із Черкас, Вінниці, Запоріжжя.

7. Підготовка наукових статей до довідника "Календар знаменних і пам'ятних дат. III кв. 2023 р."

7.1. Електронний масив наукових статей на III кв. 2023 р.

У II кв. укладено статті для щоквартального "Календар знаменних і пам'ятних дат" (№ 3, 2023 р.), здійснено їх наукове редагування. У довідковому виданні розміщено перелік знаменних і пам'ятних дат, що відбулися в різні роки, у квітні—липні 2023 рр., — відповідно 494 події наукового, суспільного, політичного та культурно-мистецького життя України та світу, нариси про відомих вітчизняних і зарубіжних письменників, діячів науки та культури, підготовлені фахівцями відділу наукового редагування бібліографічної інформації, а саме:

— *"Конструктор небесного Титаніка"*. До 185-річчя від дня народження Ф. Цепеліна (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 12 бібліографічних записів);

— *"Оператор-чарівник"*. До 130-річчя від дня народження Д. Демуцького (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 27 бібліографічних записів);

— *"Згадуємо поета-борця"*. До 200-річчя від дня народження О. Навроцького (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 27 бібліографічних записів);

— *"Маляр-реаліст"*. До 150-річчя від дня народження Ф. Красицького (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 31 бібліографічного запису);

— *"Завзятий поборник неправди та кривди людської"*. До 170-річчя від дня народження М. Павлика (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 43 бібліографічних записів);

— *"Творець розумного сміху"*. До 130-річчя від дня народження М. Годованця (до статті укладено список рекомендаційної літератури з 35 бібліографічних записів).

Загалом до статей про ювілярів складено 175 бібліографічних записів у рекомендаційних списках літератури.

8. Актуалізація інформаційного наповнення вебсайту Книжкової палати України

Результати наукових досліджень, що проводяться Книжковою палатою України в галузі бібліографії, видавничої справи та інформаційної діяльності, для широкого кола користувачів оприлюднюються за допомогою інтернет-сайту. Упродовж II кв. 2023 р. актуалізовано сторінки: "Друковані засоби масової інформації" (оновлено дані про газетні, періодичні та продовжувані видання журнального типу, обов'язкові примірники яких надійшли в Книжкову палату України за I півріччя 2023 р.); "Національна бібліографія"; "Випуск видавничої продукції в Україні" (дані за I кв. 2023 р.); "Оперативні дані випуску видавничої продукції" (щотижневе оновлення).

Галерею "Видання для фахівців" доповнено новинками книжкових видань, обов'язкові примірники яких надійшли в Книжкову палату України у II кв. 2023 р.

Висновки. Завдання в межах прикладних наукових досліджень Книжкової палати України у II кв. 2023 р. за темою "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2022—2023 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів" виконано в повному обсязі; здобуті результати відповідно до затвердженої теми та завдань передано в Держкомтелерадіо для подальшого інформування органів влади з метою формування державної політики, спрямованої на розвиток вітчизняного книговидання, задоволення культурно-освітніх потреб суспільства, забезпечення захисту національного інформаційного простору та конкурентоспроможності української книги на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Результати наукової роботи фахівці Книжкової палати України оприлюднювали у виступах на конференціях, форумах, семінарах, в яких брали участь упродовж II кв. 2023 р., а також у фахових статтях.

Зокрема, у квітні науковці Книжкової палати України брали участь у засіданні круглого столу

"Книга у воєнний час: проблеми видання та читання" в межах XVII Обласного форуму "Книжкова весна на Хмельниччині"; у травні проведено навчання з індексування та методики по УДК для бібліотечних фахівців аграрних закладів вищої освіти МОН та науково-дослідних установ НААН у межах онлайн-курсів підвищення кваліфікації, організованих Національною науковою сільськогосподарською бібліотекою НААН. До уваги понад 50 слухачів було запропоновано доповіді "Особливості методики побудови індексів УДК 63 класу за допомогою загальних і спеціальних визначників" (В. Муравйова); "Приклади побудови індексів УДК фасетним методом для сільськогосподарської літератури" (В. Солодовнік); М. Сенченко, М. Онищук, Л. Татарінова підготували доповіді до VIII Міжнародної науково-технічної конференції "Поліграфічні, мультимедійні та web-технології", що проходила у травні в ХНУРЕ; у червні І. Погореловська виступила на Міжнародній науково-практичній конференції "VII Тикторівські читання "Актуальні проблеми функціонування медіасфери: видавнича справа та медіакомунікації" з доповіддю "Українська книга та медіа воєно і до війни", а також взяла участь у науково-практичному семінарі "Актуалізація відомостей у базі ISSN"

(доповідь: "Особливості актуалізації записів ISSN"), організованому Видавничим домом "Академперіодика" НАН України; у червні відбувся виступ М. Сенченка на Інтелект-форумі 2023 — щорічному загальнонаціональному заході соціокультурного та комунікативного спрямування; у червні А. Діденко взяла участь у навчально-методичному вебінарі "Індексування документів за УДК: методичні рішення для бібліотек" із доповіддю "Індексування видань за Універсальною десятковою класифікацією з врахуванням інформаційних змін в таблицях УДК: ресурси на допомогу бібліотекам". На вебінарі проаналізовано нові методичні рішення на позначення низки актуальних понять із метою уніфікування визначених індексів УДК, індексування видань за УДК із врахування змін та доповнень 2014—2015 рр., наголошено на важливому значенні інформаційних ресурсів сайту Книжкової палати України.

У журналі "Вісник Книжкової палати" опубліковано статті: у квітні — Воронцової А., Музиченко Н. "Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2022 року"; у травні — Устіннікової Т., Жигун Т. "Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників видань України у 2022 році".

Список бібліографічних посилань

1. Про видавничу справу : Закон України від 05 червня 1997 № 318/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 32. Ст. 206.
2. Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 595-XIV. *Відомості Верховної Ради України*, 1999. № 22—23. Ст. 199.
3. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № № 2849-IX. *Верховна рада України : офіційний вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>.
4. Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 р. № 177. *Верховна рада України : офіційний вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2017-п#Text>.
5. Про приєднання до Статуту Міжнародного центру реєстрації серіальних видань (Міжнародного центру ISSN) : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 163. *Верховна рада України : офіційний вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/163-2019-%D0%BF#Text>.
6. Воронцова А., Музиченко Н. Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2022 року. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 4. С. 3—11. DOI: 10.36273/2076-9555.2023.4(321).3-11.
7. Устіннікова Т., Жигун Т. Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників видань України у 2022 році. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 5. С. 3—9. DOI: 10.36273/2076-9555.2023.5(322).3-9.

Olha Vaskivska,

Academic Secretary of the Book Chamber of Ukraine

Analysis of administrative data on the release of Ukrainian publications in 2022—2023

The article analyzes the results of applied scientific research of the Book Chamber of Ukraine in the II quarter. 2023 on the topic "Development and comprehensive analysis of administrative data on publication of Ukrainian publications in 2022—2023 and formation of electronic reference and information resources".

The research results presented in the proposed article are intended to inform society about the scientific activities of the Book Chamber of Ukraine in the field of publishing and information activities.

The material of the article is grouped in the format of separate sections in accordance with the structure of quarterly informational notes on the implementation of scientific works, which are submitted to the State Committee for

Television and Radio, under whose management is the Book Chamber of Ukraine. The sequence of sections is presented in accordance with the quarterly Calendar Plan for the performance of scientific works.

Keywords: administrative data; non-periodical publications; mandatory copy; Universal Decimal Classification; ISBN; ISMN; ISSN; databases

References

1. Pro vidavnicu spravu : Zakon Ukraini № 318/97-VR vid 05.06.97. (1997). *Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukraini*, 32, st. 206.
2. Pro obov'yazkovij primirnik dokumentiv : Zakon Ukraini № 595-XIV vid 09.04.99. (1999). *Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukraini*, 22—23, st. 199.
3. Pro media : Zakon Ukraini vid 13 grudnya 2022 roku № № 2849-IX. (2022). *Verhovna rada Ukraini : oficijnij vebсайт*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>.
4. Pro pripinennya vikoristannya Bibliotечно-bibliografichnoyi klasifikaciyi ta vprovadzhennya Universalnoyi desyatkovoyi klasifikaciyi : Postanova Kabinetu Ministriv Ukraini vid 22 bereznya 2017 r. № 177. (2017). *Verhovna rada Ukraini : oficijnij vebсайт*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2017-p#Text>.
5. Pro priyednannya do Statutu Mizhnarodnogo centru reyestraciyi serialnih vidan (Mizhnarodnogo centru ISSN) : Postanova Kabinetu Ministriv Ukraini vid 6 bereznya 2019 r. № 163. *Verhovna rada Ukraini : oficijnij vebсайт*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/163-2019-%D0%BF#Text>.
6. Voroncova A., Muzichenko N. (2023). Knigovidavnicha diyalnist v Ukraini za pidsumkami 2022 roku. *Visnik Knizhkovoyi palaty*, 4, pp. 3—11. doi: 10.36273/2076-9555.2023.4(321).3-11.
7. Ustinnikova T., Zhigun T. (2023). Analiz stanu dostavlyannya obov'yazkovih primirnikiv vidan Ukraini u 2022 roci. *Visnik Knizhkovoyi palaty*, 5, pp. 3—9. doi: 10.36273/2076-9555.2023.5(322).3-9.

Надійшла до редакції 14 червня 2023 року

УДК 015:061.1](477):001.891](045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2023.6(323).20-29

Галина Гуцол,

заступниця директора з наукової роботи

Книжкової палати України,

e-mail: ggutsol@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1800-0618>

Бібліографічні та історико-фондознавчі дослідження Книжкової палати України

У пропонованій статті розглянуто зміст і результати прикладних наукових досліджень Книжкової палати України у II кв. 2023 р. за темою "Розроблення баз даних поточної державної бібліографії України 2022—2023 рр. та ретроспективного фонду 1920-х, 1970-х рр."

Статтю призначено для інформування суспільства про наукову діяльність Книжкової палати України в галузі поточної та ретроспективної бібліографії, дослідження й розкриття для наукової спільноти та широкого загалу користувачів літературних скарбів із фонду Державного архіву друку, який внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Матеріал подано у формі окремих розділів відповідно до структури щоквартальних інформаційних записок про виконання наукових робіт, які подаються в Держкомтелерадіо, у сфері управління якого перебуває Книжкова палата України. Зміст і послідовність розділів подано згідно з поквартальним Календарним планом виконання наукових робіт.

Ключові слова: Книжкова палата України; поточна державна бібліографія; ретроспективна бібліографія; аналітико-синтетичне опрацювання; бібліографічна база даних; бібліографічна база даних; бібліометричний аналіз; Державний архів друку

Постановка проблеми. Книжкова палата України — державна наукова установа у сфері видавничої справи та інформаційної діяльності, створена з метою забезпечення інтересів держави в нарощенні інтелектуального та інформаційного потенціалу, сприяння розвитку національної культури, науки, освіти, книговидавничої та биб-

ліографічної справи; комплектування й зберігання всієї друкованої продукції — документальної пам'яті України; проведення книгознавчих та бібліографознавчих досліджень; створення баз даних (БД) бібліографічної інформації; видання бібліографічних покажчиків і науково-аналітичних оглядів [1, ст. 27].